

В. Н. ПЕТРИНА

Володимир Нестерович Петрина, кандидат юридичних наук, професор Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

РОЗРАХУНКИ ЗА ІНКАСОВИМИ ДОРУЧЕННЯМИ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Інститут розрахунків за грошовими зобов'язаннями між суб'єктами підприємницької діяльності є надзвичайно важливою складовою ринкової економіки і вже сторіччями займає одне із чільних місць у системі комерційного права економічно розвинутих країн.

В Україні, яка відносно недавно стала на шлях розбудови ринкової економіки, система розрахунків за грошовими зобов'язаннями активно розвивається. Теоретичні та практичні аспекти інституту розрахунків за грошовими зобов'язаннями досліджуються у працях багатьох українських вчених, зокрема, В. І. Борисової, Ю. В. Ващенко, Л. К. Воронової, О. О. Дмитрик, А. Г. Зюнькіна, Є. В. Караманова, О. А. Костюченко, В. Ф. Опришка, А. Т. Опрі, В. А. Предборського, Я. О. Хірс, В. С. Щербини, В. К. Шкарупи і багатьох інших. Проте серед численних питань, пов'язаних з розрахунками за грошовими зобов'язаннями, є ще низка проблем ще не достатньо досліджених і, як наслідок, неналежним чином урегульованих правом. Недостатнє дослідження та неналежне урегулювання відповідних питань, поряд з іншими причинами, стримують розвиток української банківської системи та роблять її однією з найгірших у світі. Так, згідно зі Звітом щодо конкурентоспроможності країн світу у 2013–2014 рр. (the Global Competitiveness Report 2013–2014), в якому міститься Глобальний індекс конкурентоспроможності країн світу, банківська система України за своєю якістю (Soundness of banks) у 2013 р. займала 143 місце серед 148 країн, що досліджувались¹.

З огляду на те, що Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. приділяє вищезазначеному Глобальному індексу конкурентоспроможності значну увагу і відносить підвищення конкурентоспроможності економіки України до пріоритетних напрямів реалізації економічної політики держави у 2013–2014 рр.², дослідження, спрямовані на удосконалення системи і порядку безготівкових розрахунків, важливої складової як банківської системи зокрема, так і конкурентоспроможності економіки країни в цілому, мають неабияку актуальність.

Серед недостатньо досліджених та неналежним чином урегульованих питань, пов'язаних із безготівковими розрахунками, є питання про розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України, якому й присвячена дана стаття.

На законодавчому рівні регулюванню розрахунків за інкасовими дорученнями у валюті України присвячено параграф 4 глави 71 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), який називається «Розрахунки за інкасовими дорученнями». Згідно зі ст. 1099 ЦКУ «випадки застосування та порядок здійснення розрахунків за інкасовими дорученнями встановлюються законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту»³.

Серед нормативно-правових актів Національного банку України (далі – НБУ) норми, направлені на регулювання розрахунків у національній валюті України за інкасовими дорученнями, містяться в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженій постановою Правління НБУ від 21 січня 2004 р. № 22 (далі – Інструкція). Так, у п. 1.13 Інструкції зазначено, що вона встановлює правила використання під час здійснення розрахункових операцій такого виду платіжних інструментів (поряд з іншими видами платіжних інструментів, зазначених у даному пункті Інструкції), як інкасове доручення (розпорядження). Форма інкасового доручення (розпорядження) визначається Додатком 24 до Інструкції.

ЦКУ та інші законодавчі акти України не містять визначення поняття «інкасове доручення». Його тлумачення міститься в пункті 1.4 Інструкції.

Згідно із ЦКУ «у разі розрахунків за інкасовими дорученнями (за інкасо) банк (банк-емітент) за дорученням клієнта здійснює за рахунок клієнта дії щодо одержання від платника платежу та (або) акцепту платежу»⁴, із чого, з очевидністю, випливає, що суб'єкти господарювання України в процесі здійснення господарської діяльності можуть здійснювати між собою розрахунки за інкасовим дорученнями.

Водночас Інструкція передбачає використання інкасових доручень (розпоряджень) тільки для здійснення розрахункових операцій, пов'язаних з виконанням банками заходів щодо арешту коштів на рахунках клієнтів (глава 10 Інструкції) та списанням банками коштів з рахунків платників податків/суб'єктів господарювання (глава 12 Інструкції), де стягувачами виступають державні органи (державний виконавець та відповідний орган державної податкової служби). Використання такого виду платіжних інструментів, як інкасове доручення, для здійснення розрахункових операцій суб'єктів господарювання України між собою Інструкцією (як і іншими нормативно-правовими актами НБУ) не передбачено. Це, безумовно, може розцінюватися як колізія між нормами ЦКУ та Інструкції.

Ще одна суперечність між нормативно-правовими актами України, направленими на регулювання розрахунків за інкасовими дорученнями, полягає в тому, що ЦКУ ототожнює поняття «інкасові доручення» та поняття «інкасо», в той час як Інструкція ці поняття розмежовує.

Так, у ст. 1088 ЦКУ, яка називається «Види безготівкових розрахунків», зазначається, що «при здійсненні безготівкових розрахунків допускаються розрахунки із застосуванням платіжних доручень, акредитивів, розрахункових чеків (чеків), розрахунки за інкасо, а також інші розрахунки, передбачені законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту»⁵. Надалі в ЦКУ розкриттю суті кожного з вищезазначених видів безготівкових розрахунків присвячено окремий параграф. Такому виду безготівкових розрахунків, як розрахунки за інкасо, присвячено параграф 4 глави 71 ЦКУ, який називається «Розрахунки за інкасовими дорученнями». Одна із статей цього параграфу, а саме ст. 1099, яка називається «Загальні положення про розрахунки за інкасовими дорученнями», зазначає, що «у разі розрахунків за інкасовими дорученнями (за інкасо) банк (банк-емітент) за дорученням клієнта здійснює за рахунок клієнта дії щодо одержання від платника платежу та (або) акцепту платежу»⁶. З наведених цитат очевидно, що в ЦКУ ньюмо ототожнюються такі поняття, як «інкасові доручення» та «інкасо», а від цього і такі поняття, як «розрахунки за інкасовими дорученнями» та «розрахунки за інкасо».

Разом із тим Інструкція чітко відмежовує поняття інкасового доручення (розпорядження) як окремого розрахункового документа, форма якого визначена в Додатку 24 до Інструкції, від поняття інкасування (інкасо) як банківської операції, даючи наступні визначення цих понять:

– «інкасове доручення (розпорядження) – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача (органу державної податкової служби) до банку, який обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;

– інкасування (інкасо) – здійснення банком за дорученням клієнта операцій з розрахунковими та супровідними документами з метою одержання платежу або передавання розрахункових та/чи супровідних документів на інших умовах»⁷.

У випадку колізії норм ЦКУ та Інструкції суб'єкти господарювання і банки мали б керуватися нормами ЦКУ як акта, що має вищу юридичну силу. Але в реальності ситуація складається так, що комерційні банки, виходячи з положень Закону України «Про Національний банк України» (зокрема, ст. 7 цього Закону) та Закону України «Про банки і банківську діяльність» (зокрема, ст. 51 цього Закону), при здійсненні розрахункових операцій передусім керуються саме нормативно-правовими актами НБУ.

Ситуація, коли норми нормативно-правових актів НБУ суперечать нормам законів України, безумовно, не сприяє формуванню чіткої системи розрахунків за грошовими зобов'язаннями між суб'єктами господарювання України та не характеризує українську банківську систему як якісну. Але, на жаль, у юридичній літературі не досліджено питання: що ж призводить до такої ситуації, чи не є причиною ігнорування НБУ деяких норм ЦКУ неналежна якість цих норм? Зокрема, немає чіткої відповіді на те, які норми щодо розрахунків за інкасовими дорученнями є більш відповідними: норми ЦКУ чи норми Інструкції? Більш того, в юридичній літературі проблема колізії норм, що регулюють розрахунки за інкасовими дорученнями, ЦКУ та Інструкції зазвичай просто залишається поза увагою і порядок розрахунків за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України характеризується таким чином, немовби цієї проблеми взагалі не існує.

Помітною тенденцією в юридичній літературі є розгляд питання про розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України, керуючись виключно нормами ЦКУ та не зважаючи на норми Інструкції. Такий підхід, з одного боку, відповідає положенням теорії права, згідно з якими закони мають вищу силу і норми підзаконних нормативно-правових актів мають відповідати нормам законів, але, з іншого боку, не відповідає реальному стану речей, що існує в Україні при розрахунках за інкасовими дорученнями (розпорядженнями).

Так, наприклад, В. І. Борисова зазначає, що «розрахунки за інкасовими дорученнями не передбачають існування спеціального для цього випадку платіжного документа. Термін має певним чином узагальнююче значення й означає банківську операцію з отримання виконуючим банком коштів або акцепту (згоди) платежу на підставі різних розрахункових чи інших документів за дорученням отримувача, який виступає як довіритель (принципал). Розрахунки за інкасо (від італ. – виручка, виторг) важливі перш за все у цілях забезпечення чекового та вексельного обігу, однак його застосовують також при розрахунках за допомогою таких платіжних документів, як платіжні вимоги та платіжні вимоги-доручення»⁸. На нашу думку, з такою точкою зору, хоча вона формально узгоджується з положеннями ЦКУ, навряд чи можна погодитись з наступних причин:

– по-перше, законодавство України передбачає існування спеціального платіжного документа для розрахунків за інкасовими дорученнями. Такий документ так і називається: «інкасове доручення (розпорядження)». Його існування передбачено в Державному класифікаторі управлінської документації, затвердженому наказом Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 31 грудня 1998 р. № 1024, де цьому розрахунковому документу присвоєно код 0410008⁹, а також в Інструкції, якою затверджена форма інкасового доручення (розпорядження)¹⁰;

– по-друге, Інструкція чітко відмежовує такі платіжні (розрахункові) документи, як розрахункові чеки, векселі, платіжні вимоги, платіжні вимоги-доручення від такого платіжного документа, як інкасове доручення (розпорядження). Зокрема, зазначається, що «ця Інструкція встановлює правила використання під час здійснення розрахункових операцій таких видів платіжних інструментів: меморіального ордера (додаток 1); платіжного доручення (додаток 2); платіжної вимоги-доручення (додаток 3); платіжної вимоги (додаток 4);

розрахункового чека (додатки 5 та 6); акредитива (додаток 7); інкасового доручення (розпорядження) (додаток 24).

Використання векселів та спеціальних платіжних засобів, зокрема платіжних карток (у тому числі корпоративних платіжних карток), регулюється законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку»¹¹.

До того ж треба зауважити, що згідно з Положенням про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України при інкасо векселя векселедержатель надає відповідному банку не інкасове доручення (розпорядження), чи будь-який інший розрахунковий документ, а документ, під назвою «доручення на інкасування векселів», форма якого закріплена зазначеним Положенням¹²;

– по-третє, виходячи з наведених вище визначень понять «інкасове доручення (розпорядження)» та «інкасування (інкасо)», що закріплені в Інструкції, є коректним говорити про інкасування (інкасо) розрахункових чеків, векселів, платіжних вимог, платіжних вимог-доручень, але не можна при цьому інкасування (інкасо) вищезазначених документів називати розрахунками за інкасовими дорученнями, оскільки інкасові доручення (розпорядження) за Інструкцією є окремим видом документів, які не застосовуються при інкасуванні (інкасо) розрахункових чеків, векселів, платіжних вимог, платіжних вимог-доручень.

При розгляді питання про розрахунки за інкасовими дорученнями між українськими суб'єктами господарювання в юридичній літературі є досить поширеним посилання на Уніфіковані правила з інкасо Міжнародної торговельної палати (далі – Правила з інкасо). Так, наприклад, в науково-практичному коментарі до ЦКУ, підготовленому за участю авторів цього кодексу, в розділі «Розрахунки за інкасовими дорученнями» зазначається, що «у відповідності з Уніфікованими правилами з інкасо інкасова операція здійснюється банком на підставі отриманих від клієнта інструкцій»¹³. У цьому зв'язку можна зробити припущення, що колізії нормативно-правових актів, направлених на регулювання порядку розрахунків за інкасовими дорученнями, та проблеми в тлумаченні цього порядку в юридичній літературі існують, не в останню чергу, завдяки тому, що українські правознавці часом не розмежовують поняття «інкасове доручення (розпорядження)», що визначене в законодавстві України, та поняття «інкасове доручення», що використовується в перекладі українською мовою Правил з інкасо. Насправді ж це два різних поняття.

Так, виходячи з поняття інкасового доручення (розпорядження), що дається в українському законодавстві (п. 1.4 Інструкції), інкасовим дорученням (розпорядженням) можна вважати тільки розрахунковий документ, що складений за формою, визначеною в Додатку 24 до Інструкції, і містить вимогу стягувача (відповідного державного органу) до банку, який обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача. У той час як за Правилами з інкасо інкасовим дорученням можна вважати документ, який відповідає вимогам ст. 4 цих Правил та містить інструкції щодо: 1) отримання платежу та/або акцепту; або 2) передачі документів проти платежу та/або проти акцепту; або 3) передачі документів на інших умовах¹⁴. У цьому зв'язку документ, який буде вважатися інкасовим дорученням згідно з Правилами з інкасо, може не бути визнаний інкасовим дорученням (розпорядженням) згідно з Інструкцією, і навпаки.

У зв'язку з вищезазначеним треба звернути увагу на те, що Правила з інкасо за правовою природою є міжнародними торговельними звичаями¹⁵, а не міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Тому Правилами з інкасо не є частиною національного законодавства України, і їх норми жодним чином не можуть переважати норми, передбачені у відповідному акті законодавства України, в тому числі й в Інструкції.

Крім того, треба зауважити, що Правила з інкасо розраховані на регулювання міжнародних комерційних розрахунків, які здійснюються не в національній валюті України, а в іноземній валюті. Розрахунки суб'єктів господарювання України та іноземних суб'єктів господарювання між собою в іноземній валюті є окремою сферою правового регулювання і регулюються за іншими правилами, ніж розрахунки українських суб'єктів господарювання в національній валюті України, про які йдеться в цій статті. І хоча, в принципі, суб'єкти господарювання України при проведенні розрахунків між собою в національній валюті України можуть за домовленістю між собою застосовувати положення Правил з інкасо, але лише ті положення і в тій частині, що не суперечить нормам чинного законодавства України, в тому числі й Інструкції.

До того ж у зв'язку з Правилами з інкасо треба зазначити наступне. В українській літературі при описі розрахунків за інкасовими дорученнями поширене пояснення того, що українське слово «інкасо» походить від італійського слова «інкасо» (*incasso*), яке в перекладі українською означає виручку, виторг^{16, 17}. Таким чином дається зрозуміти, що й український прикметник «інкасове» (коли йдеться про інкасові доручення) є також похідним від італійського слова «інкасо» (*incasso*). Таке зауваження щодо походження терміна «інкасо» є, безумовно, цікавим з точки зору етимології чи історії того, як італійське слово «інкасо» потрапило в українське право, але юристу (особливо практикуючому) важливо пам'ятати, що в практиці міжнародних розрахунків, які мають здійснюватися на підставі офіційного тексту Правил з інкасо англійською мовою, він не буде мати справу з будь-якими термінами, які б походили (чи документами, назва яких би походила) від італійського слова «інкасо» (*incasso*) чи були схожі на нього.

Так, Правила з інкасо в оригіналі англійською мовою називаються «Uniform Rules for Collections»¹⁸. Ніяких слів, які б походили від італійського слова *incasso* (інкасо), чи мали з ним спільний чи схожий корінь, в оригіналі Правил з інкасо англійською мовою немає. Те, що зазвичай перекладають українською мовою як «інкасо», в оригіналі Правил з інкасо англійською мовою називається *collection*¹⁹.

Взагалі комерційний термін *collection* англійською мовою означає «пред'явлення рахунку або іншої вимоги до сплати»²⁰. Так, наприклад, в тлумачному словнику бізнесових та економічних термінів «Dictionary of Business and Economics» при тлумаченні терміна *collection* зазначається, що «деякі підприємці, зокрема лікарі, правники та інші підприємці, що надають професійні послуги, час від часу наймають колекторські агентства, які спеціалізуються у стягненні плати з недобросовісних боржників»²¹. Тобто, на загал, послуги з пред'явлення рахунку або іншої вимоги до сплати (*collection*), або, іншими словами, колекторські послуги можуть здійснювати як банки, так і інші суб'єкти комерційної діяльності. Такі суб'єкти комерційної діяльності, що надають колекторські послуги, існують уже і в Україні й називаються зазвичай колекторськими фірмами.

Проте Правила з інкасо (ст. 2) для цілей даного документа дають таке визначення терміна *collection*, яке, в принципі, майже співпадає з визначенням поняття «інкасування (інкасо)», що дається в Інструкції.

Документ, який насправді вживається в практиці міжнародних розрахунків при застосуванні Правил з інкасо, називається англійською мовою *collection instruction*²². Термін *collection instruction* в неофіційному перекладі українською мовою Правил з інкасо (офіційного перекладу Правил з інкасо українською чи російською мовою не існує) перекладається як «інкасове доручення»²³, але треба мати на увазі, що цей переклад є неофіційним і досить умовним. Термін *collection instruction* з таким же успіхом може бути перекладений українською мовою як, наприклад, «інструкція щодо стягнення», або «вказівка щодо інкасо», або «інструкція щодо надання колекторських послуг» тощо. І, головне, про що не треба забувати: такий документ, як *collection instruction* за Правилами з інкасо не є ідентичним документу, який називається «інкасовим дорученням (розпорядженням)» у чинному законодавстві України, а саме в Інструкції.

З огляду на вищезазначене не можна, так би мовити «під кальку», застосовувати до порядку розрахунків за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України норми Правил з інкасо, як це досить часто робиться в українській юридичній літературі, наприклад, у вищезгаданому науково-практичному коментарі до ЦКУ та власне, і в ЦКУ.

Таким чином, при вирішенні питання про усунення колізії між нормами ЦКУ і Інструкції щодо розрахунків за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України не можна підходити до цього питання формально і наполягати на тому, щоб Інструкція була приведена у відповідність до ЦКУ, як до нормативно-правового акта, що має вищу юридичну силу. Вважаємо очевидним, що Інструкція більш чітко й професійно, ніж ЦКУ, прописує порядок здійснення безготівкових розрахунків, зокрема чітко визначає поняття «інкасо» і «інкасове доручення» як окремі категорії. Зміни, на нашу думку, треба вносити якраз до ЦКУ, замінивши скрізь по тексту кодексу термін «інкасове доручення» на термін «інструкція з інкасо», визначивши термін «інкасо» як банківську операцію та чітко розмежувавши поняття «інкасо» як банківської операції та поняття «інструкція з інкасо» як відповідного розрахункового документа.

Такі зміни мають включати, як мінімум, наступне:

- заміну назви параграфу 4 глави 74 з «Розрахунки за інкасовими дорученнями» на «Розрахунки за інкасо»;
- заміну назви ст. 1099 «Загальні положення про розрахунки за інкасовими дорученнями» на «Загальні положення про розрахунки за інкасо»;
- викладення тексту ч. 1 ст. 1099 в наступній редакції: «У разі розрахунків за інкасо банк за дорученням клієнта здійснює операції з розрахунковими та супровідними документами з метою одержання платежу або передавання розрахункових та/чи супровідних документів проти платежу, або передавання розрахункових та/чи супровідних документів на інших умовах».

¹ The Global Competitiveness Report 2013–2014. – 569 с. – С. 377. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

² Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>

³ Стаття 1099 Цивільного кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=435-15>

⁴ Там само.

⁵ Частина 1 ст. 1088 Цивільного кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=435-15>

⁶ Стаття 1099 Цивільного кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=435-15>

⁷ Пункт 1.4 Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

⁸ Цивільне право України. Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 2. – 552 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1625021247943/pravo/rozrahunki_inkasovimi_doruchennyami

⁹ Державний класифікатор управлінської документації, затверджений наказом Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 31 грудня 1998 р. № 1024. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v1024217-98>

¹⁰ Додаток 24 до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

¹¹ Пункт 1.13 Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

¹² Додаток 7 до Положення про порядок здійснення банками операцій з вексями в національній валюті на території України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 16 грудня 2002 р. № 508. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>

¹³ Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина. – 928 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.exdat.com/docs/720/index-2476.html?page=59>

¹⁴ Международные правила по инкассо (редакция 1995 года). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_009/ed19960101

¹⁵ *Посидинок В. В.* Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 288 с. – С. 14.

¹⁶ Цивільне право України Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 2. – 552 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1625021247943/pravo/rozrahunki_inkasovimi_doruchennyami

¹⁷ *Селезньов В. В.* Основи ринкової економіки. – К: АСК, 2006. – 688 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/14510702/ekonomika/rozrahunki_platizhnimi_doruchennyami

¹⁸ ICC Uniform Rules for Collections, ICC Publication No. 522, 1995 Revision in force as of 1 January 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uef.fi/documents/16189/1381081/URC+522+Some+Articles.pdf/b95009a1-cb05-4cd4-878e-e9321d79f7d1>

¹⁹ Article 2 of the ICC Uniform Rules for Collections, ICC Publication No. 522, 1995 Revision in force as of 1 January 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uef.fi/documents/16189/1381081/URC+522+Some+Articles.pdf/b95009a1-cb05-4cd4-878e-e9321d79f7d1>

²⁰ *Christine Ammer, Dean S. Ammer.* Dictionary of Business and Economics, Rev. Ed. – New York: Free Press, 1986. – 520 p. – P. 82.

²¹ Там само.

²² Article 4 of the ICC Uniform Rules for Collections, ICC Publication No. 522, 1995 Revision in force as of 1 January 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uef.fi/documents/16189/1381081/URC+522+Some+Articles.pdf/b95009a1-cb05-4cd4-878e-e9321d79f7d1>

²³ Уніфіковані правилами по інкасо Міжнародної торговельної палати в редакції від 10.01.1979 року (публікація № 322). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_002

Резюме

***Петрина В. Н.* Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання.**

У статті розглядаються проблеми правового регулювання розрахунків за інкасовими дорученнями. Зокрема, досліджується зміст понять «інкасо» та «інкасове доручення (розпорядження)», а також колізії норм Цивільного кодексу України і нормативно-правових актів Національного банку України щодо визначення вищезазначених понять та порядку розрахунків за інкасовими дорученнями. У статті запропоновано зміни до Цивільного кодексу України з метою удосконалення правового регулювання розрахунків за інкасо.

Ключові слова: розрахунки за грошовими зобов'язаннями, безготівкові розрахунки, інкасо, розрахунки за інкасо, інкасові доручення (розпорядження).

Резюме

***Петрина В. Н.* Расчеты по инкассовым поручениям между субъектами хозяйствования Украины: проблемы правового регулирования.**

В статье рассматриваются проблемы правового регулирования расчетов по инкассовым поручениям. В частности, исследуется содержание понятий «инкассо» и «инкассовое поручение (распоряжение)», а также коллизии норм Гражданского кодекса Украины и нормативно-правовых актов Национального банка Украины относительно определения вышеуказанных понятий и порядка расчетов по инкассовым поручениям. В статье предлагаются изменения к Гражданскому кодексу Украины с целью усовершенствования правового регулирования расчетов по инкассо.

Ключевые слова: расчеты по денежным обязательствам, безналичные расчеты, инкассо, расчеты по инкассо, «инкассовое поручение (распоряжение).

Summary

***Petryna V.* Settlement of Accounts between Ukrainian Enterprises via Collection: Legal Regulation Problems.**

In this article the problems of legal regulation of settlement of accounts by way of collection are considered. Particularly, there is considered the essence of the notions «collection» and «collection instruction (direction)» as well as the collision between the rules of the Civil Code of Ukraine and of the regulations of the National Bank of Ukraine concerning settlement of accounts by means of collection instructions. In the article there are proposed the amendments to the Civil Code of Ukraine aimed to sort out the problems in legal regulation of settlement of accounts by way of collection.

Key words: settlement of accounts, settlement of accounts through banks, collection, collection instruction (direction).

Отримано 26.11.2013